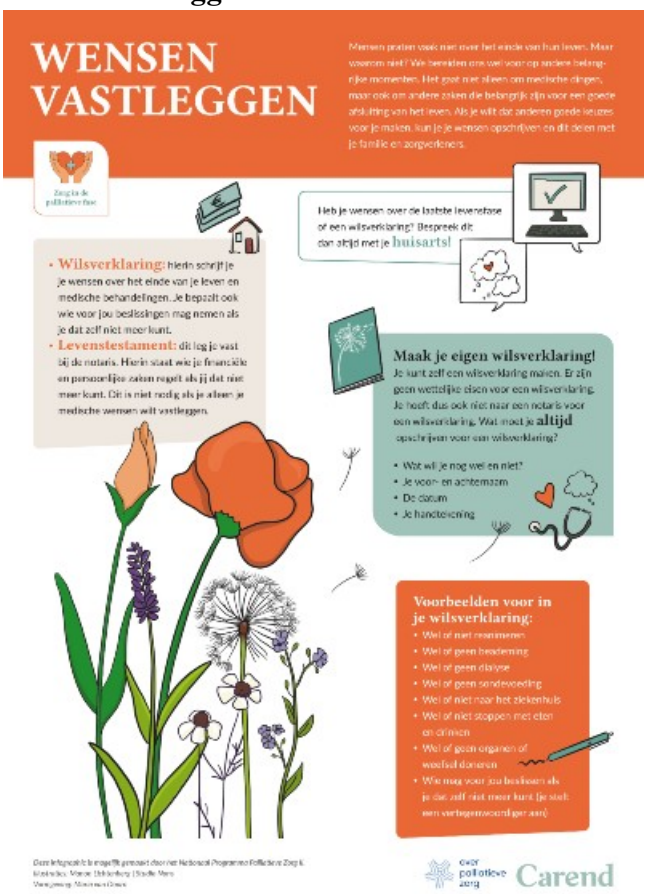
bron: overpalliatievezorg.nl/keuzes/wensen-vastleggen
datum: 17-11-2026

Wensen vastleggen

Wat verwacht je van je laatste levensfase? En wat wens je? Het is belangrijk om dit op te schrijven. Dit kan op verschillende manieren.

Wensen vastleggen in beeld

Wat zet je in een wilsverklaring en wat wat is het verschil met een levenstestament? Dat lees en zie je in deze poster over wensen vastleggen. Klik op de afbeelding om het groter te zien.

Wat zet je in een wilsverklaring?

Mensen praten niet snel over de laatste levensfase. Waarom eigenlijk niet? We bereiden ons wel goed voor op andere belangrijke gebeurtenissen in ons leven, zoals een huwelijk of geboorte van een (klein)kind. Dus waarom niet op onze laatste levensfase? Mischien denk je aan praktische zaken regelen, maar nadenken over de laatste levensfase heeft niet alleen met medische zaken te maken. Er zijn ook andere dingen die je nodig hebt om het leven goed te kunnen afsluiten. Lees hier welke beslissingen je kunt nemen.

Gesprek met je (huis)arts

Het is belangrijk dat je praat met je (huis)arts over jouw wensen. Dit noemen ze weleens 'een behandelwensengesprek'. In een behandelwensengesprek vertel je jouw huisarts wat jij belangrijk vindt in jouw leven. En welke zorg daar wel of juist niet bij past. Onderwerpen tijdens zo'n gesprek kunnen zijn:

- Hoe ziet een goede dag er voor je uit? Wat is voor jou 'kwaliteit van leven'?
- Denk je na over je eigen sterfbed? Wat is voor jou 'kwaliteit van sterven'?
- Welke behandeling wil je wel en welke niet, bijvoorbeeld als het slechter met je gaat?
- Wil je nog gereanimeerd worden?

Dit gesprek voer je op een rustig moment. Niet in een onverwachte of stressvolle situatie, zoals een opname op de eerste hulp. Meestal maakt jouw huisarts een afspraak voor een behandelwensengesprek. Maar je kunt er ook altijd zelf om vragen. In een behandelwensengesprek bespreek je bijvoorbeeld wat je in een wilsverklaring kunt opschrijven.

Individueel zorgplan

Als je ziek bent, en niet meer beter wordt kun je te maken krijgen met verschillende zorgverleners op verschillende plaatsen. Het is belangrijk dat alle zorgverleners en je naasten precies weten wat jouw wensen zijn, en wat er is afgesproken over jouw zorg. Ook zeggen wat je niet wilt hoort hierbij. Een individueel zorgplan kan daarbij helpen. Lees hier meer over een individueel zorgplan. Een wilsverklaring is onderdeel van je individueel zorgplan.

Niet overal werken zorgverleners met een individueel zorgplan. En niet overal is dit plan digitaal beschikbaar. Je kunt er wel altijd naar vragen. Als er geen individueel zorgplan is, kun je wel jouw wensen en grenzen bespreken.

Wilsverklaring

Een wilsverklaring is een document waarin staat wat jouw wensen en grenzen zijn rond jouw levenseinde en/of behandeling. In een wilsverklaring schrijf je ook op wie beslissingen namens jou mag nemen, als je dit zelf niet meer kan. Als je een wilsverklaring hebt en met anderen hebt besproken, weten zij wat jouw behandelwensen zijn.

Levenstestament

Een levenstestament stel je op met de notaris. In dit document leg je vast wie je financiële en persoonlijke zaken regelt als je dit zelf niet meer kunt. Denk bijvoorbeeld aan je bankzaken, het beheer van je huis en de zaken die voor jou belangrijk zijn en vaak geld kosten. Als je alleen wensen over medische behandeling wilt vastleggen, is het opstellen van een levenstestament niet nodig.

Met een levenstestament kun je niet regelen dat je wensen rond je medische behandeling, euthanasie of zorg ook worden uitgevoerd. Hiervoor moet je spreken met je dokter. Die kan je meer vertellen over jouw wensen en de mogelijkheden. Zijn je wensen voor je dokter en jou duidelijk en passend? Dan legt je dokter je wensen vast in je medisch dossier.

Er is geen verschil tussen een levenstestament en een wilsverklaring als het gaat over medische beslissingen en wensen over zorg (in de toekomst). Het is vooral belangrijk dat je praat met jouw (huis)arts over wat er in het document staat.

Zelf een wilsverklaring maken

Je kunt zelf een wilsverklaring maken. Er zijn namelijk geen wettelijke eisen voor wilsverklaringen. Je hoeft dus ook niet naar een notaris voor een wilsverklaring. Het is wel belangrijk dat:

- je duidelijk opschrijft wat je wilt, zodat je arts zeker weet wat je bedoelt
- je je achternaam en voornamen helemaal opschrijft
- de datum van de dag waarop je het schrijft in het document staat
- je een handtekening zet

Zorg dat je je wilsverklaring regelmatig bijwerkt. Als er niets in je wensen verandert, hoef je alleen de datum aan te passen en opnieuw te ondertekenen.

Wat staat er in een wilsverklarring?

Voorbeelden die je in de wilsverklaring kunt opschrijven:

- Wel of niet reanimeren
- Wel of geen beademing
- Wel of geen dialyse
- Wel of geen sondevoeding
- Wel of niet opgenomen worden in het ziekenhuis
- Wel of niet opgenomen worden op de Intensive Care of CCU (hartbewaking) in het ziekenhuis
- Wel of niet stoppen met eten en drinken
- Of je organen wilt doneren
- Wie voor je mag beslissen als je dat zelf niet meer kunt. Je stelt een vertegenwoordiger aan

Belangrijk!

Je kunt in je wilsverklaring opschrijven dat je een bepaalde behandeling of bepaalde zorg niet wilt, bijvoorbeeld dat je **niet** gereanimeerd wilt worden. Dan **moet** je arts dat respecteren. Maar schrijf je op dat je bepaalde behandeling of zorg juist **wel** wilt, zoals euthanasie, dan is het een verzoek dat je arts **kan** respecteren. Je arts is niet verplicht om het uit te voeren. Daarom is het belangrijk om je wensen niet alleen met je naasten te bespreken, maar ook met je behandelend (huis)arts.

Behandelverbod

Als je opschrijft dat je een bepaalde behandeling of zorg niet wilt, heet dat een behandelverbod. Denk bijvoorbeeld aan niet reanimeren of niet opnemen op de intensive care. Een behandelverbond kan een onderdeel van je wilsverklaring zijn. Als je in een noodsituatie komt en je kunt het zelf niet meer zeggen, weten de hulpverleners wat jij wilt.

Voorbeeld wilsverklaring

Je kunt ook wilsverklaringen kopen om in te vullen, bijvoorbeeld bij Pal voor U, Stichting Zorgverklaring, de NVVE en de NPV (christelijk). Op de website van Rijksoverheid vind je meer informatie over het opstellen van een wilsverklaring.

Wensenboekjes

Er bestaan boekjes die je kunnen helpen met het vastleggen van je wensen rondom het levenseinde. Deze boekjes bieden ideeën voor gesprekken, tips maar ook structuur, rust en inzicht. Een voorbeeld is het Wensenboekje van het Netwerken Palliatieve Zorg Twente. In dit boekje kun je je wensen vastleggen over behandeling en verzorging, over afscheid nemen en je uitvaart. Je downloadt het wensenboekje hier. Dit wensenboekje wordt bij meerdere Netwerken Palliatieve Zorg uitgegeven.

Netwerk Palliatieve Zorg Roosendaal, Bergen op Zoom, Tholen hebben ook een wensenboekje. Je downloadt het wensenboekje hier.

Praat erover

In een wilsverklaring, behandelverbod of wensenboekje schrijf je dus - in je eigen woorden - op wat je wenst in de laatste levensfase. Maar naast opschrijven is het ook belangrijk om daarover te praten met je artsen en naasten. Zo weten de dokter en jouw naasten het best wat je bedoelt met jouw verklaring. Lees hier hoe je zo'n gesprek voert. Als er iets verandert, bespreek het dan opnieuw met jouw (huis)arts.

Wensstichtingen

Zijn er dingen die je nog wilt doen? Wil je nog ergens naartoe, bijvoorbeeld naar een plek die belangrijk voor jou is? Organisaties zoals Vereniging WensAmbulance, Stichting Ambulance Wens, Stichting Vaarwens of Stichting Dreams4You kunnen hierbij helpen.